http://hallofpeople.com/gr/bio/PrimoLevi.php

ΠΡΙΜΟ ΛΕΒΙ

Εάν αυτός είναι ο άνθρωπος

Αποσπάσματα

Στις μέρες μας, η κόλαση πρέπει να είναι αυτό, ένας άδειος θάλαμος, εμείς κατάκοποι να στεκόμαστε όρθιοι, με μια βρύση που στάζει και να μην μπορείς να πιεις, να περιμένουμε κάτι, σίγουρα τρομερό, και να μη συμβαίνει τίποτα, και οι ώρες να περνούν και να μη συμβαίνει τίποτα. Πώς να σκεφτούμε; Δεν μπορούμε πια να σκεφτούμε, είμαστε σχεδόν νεκροί. Κάποιος κάθεται στο πάτωμα. Ο χρόνος περνά, σταγόνα, σταγόνα .. Μεταμορφωθήκαμε ήδη σε φαντάσματα.

[…]

Τότε, για πρώτη φορά συνειδητοποιήσαμε ότι η γλώσσα μας δεν έχει τις λέξεις για να εκφράσει αυτή την ύβριν, την εκμηδένιση του ανθρώπου. Σαν προικισμένοι με την ενορατική ικανότητα των προφητών είδαμε την πραγματικότητα: είμαστε στον πάτο. Πιό κάτω δεν γίνεται να πάμε: δεν

μπορούμε να σκεφτούμε αθλιότερη ύπαρξη από τη δική μας. Τίποτα πιά δεν μας ανήκει: μας στέρησαν τα ρούχα, τα παπούτσια, τα μαλλιά μας, εάν μιλήσουμε δεν θα μας ακούσουν, και εάν μας άκουγαν δεν θα μας καταλάβαιναν. Θα μας στερήσουν και τ΄ ονομά μας, κι αν θέλουμε να το κρατήσουμε, θα πρέπει να βρούμε τη δύναμη μέσα μας, τη δύναμη να το σώσουμε και μαζί μ΄ αυτό να σώσουμε κάτι από μάς, απ΄ αυτό που υπήρξαμε. […]

Haftling (φυλακισμένος): έμαθα ότι είμαι ένας Haftling. Το όνομά μου είναι 174517. Μάς βάφτισαν, για όλη την υπόλοιπη ζωή μας θα έχουμε το νούμερο χαραγμένο στο αριστερό μας μπράτσο». (σελ. 30-31).

...γιατί σε πέντε λεπτά θα αρχίσει η διανομή του ψωμιού-pane-brot-broit-chleb-pain-lechem-kenyer, της ιερής γκρίζας μάζας που φαντάζει τόσο τεράστια στα χέρια των άλλων και τόσο μικρή, που σού 'ρχεται να κλάψεις, όταν είναι στα δικά σου. (σελ. 45)

…αγνοούμε την πολύπλοκη φύση της απόλυτης δυστυχίας και επομένως στις αιτίες που την προκαλούν, πολυάριθμες και ιεραρχικά διατεταγμένες, δίνουμε ένα μόνο όνομα, αυτό της πιό σοβαρής αιτίας, και όταν η αιτία αυτή πάψει να υφίσταται, τότε με οδυνηρή έκπληξη βλέπουμε ότι πίσω της υπάρχει κάποια άλλη, στην πραγματικότητα μια σειρά από άλλες. Και γι΄ αυτό μόλις σταμάτησε το κρύο, το κρύο που σ΄ όλη τη διάρκεια του χειμώνα βλέπαμε σαν τον μοναδικό μας εχθρό, αντιληφθήκαμε ότι πεινάμε, και επαναλαμβάνοντας το ίδιο λάθος λέμε: «Αν δεν πεινούσαμε…» Αλλά πώς είναι δυνατόν να σκεφτείς να μην πεινάς; Το στρατόπεδο είναι η πείνα: εμείς είμαστε η πείνα, η ενσάρκωσή της» (σ. 88).

Εδώ περιφέρονται κατά δεκάδες, με μισόκλειστα χείλη και μάτια που γυαλίζουν, οι απελπισμένοι της πείνας, σπρωγμένοι από ένα απατηλό ένστικτο εκεί όπου τα εμπορεύματα κάνουν πιο διαπεραστικό το βάσανο του στομαχιού και πιο επίμονη την έκκριση του σάλιου. Εφοδιασμένοι, στην καλύτερη περίπτωση, με τη μίζερη μισή μερίδα ψωμιού που γλίτωσαν με βασανιστική προσπάθεια, ελπίζοντας παράλογα ότι θα παρουσιαστεί η ευκαιρία μιας συμφέρουσας ανταλλαγής, με κάποιον αφελή και απληροφόρητο γύρω από τις τρέχουσες τιμές. Μερικοί από αυτούς που διαθέτουν άγρια υπομονή αγοράζουν με τη μισή μερίδα ψωμιού ένα λίτρο σούπα την οποία, παράμερα, θα υποβάλουν σε μεθοδική αφαίρεση των ελάχιστων κομματιών πατάτας που βρίσκονται στον πάτο, μετά θα την ανταλλάξουν με ψωμί και το ψωμί ξανά με ένα λίτρο σούπα, η οποία κι αυτή με τη σειρά της θα υποστεί κατεργασία, και αυτό μέχρι την εξάντληση των νεύρων ή μέχρις ότου κάποιος εξαπατηθείς, που θα τους συλλάβει επ΄ αυτοφώρω, θα τους δώσει ένα σοβαρό μάθημα, παραδίνοντάς τους στον δημόσιο χλευασμό. (σελ. 94-95).

Η ζωή τους είναι σύντομη αλλά το πλήθος τους αμέτρητο, αυτοί οι Muselmanner, αυτοί που βούλιαξαν, είναι η ψυχή του στρατοπέδου, αυτοί, η ανώνυμη μάζα, ακατάπαυστα ανανεούμενη και πάντα η ίδια, η μάζα των μή ανθρώπων που βαδίζουν και εξαντλούνται μες στη σιωπή, με σβησμένη μέσα τους τη θεία φλόγα, άδειοι μέσα τους για να υποφέρουν πραγματικά. Διστάζει κανείς να τους ονομάσει ζωντανούς: διστάζει κανείς να τους ονομάσει ζωντανούς: διστάζει να ονομάσει το θάνατό τους, που δεν φοβούνται καν γιατί είναι πολύ κουρασμένοι ακόμα και να τον αισθανθούν. (σελ. 109)

Να εκμηδενίσεις τον άνθρωπο είναι δύσκολο, όσο και να τον δημιουργήσεις: δεν ήταν απλό, πήρε χρόνο, αλλά τα καταφέρατε, Γερμανοί. Είμαστε υπάκουοι κάτω από το βλέμμα σας, δεν έχετε να φοβηθείτε τίποτα από μας: καμιά πράξη αντίστασης, καμιά λέξη πρόκλησης, κανένα κριτικό βλέμμα. (σελ. 181)

26 Ιανουαρίου 1945: Ο κόσμος μας ήταν ένας κόσμος νεκρών και φαντασμάτων. Το τελευταίο ίχνος πολιτισμού έσβησε μέσα μας και γύρω μας. Το έργο της αποκτήνωσης που άρχισαν οι θριαμβευτές Γερμανοί, το ολοκλήρωσαν οι ηττημένοι Γερμανοί. (σελ. 206)

Ο φασισμός ήταν ακόμα παρών, αλλά κρυμμένος μέσα στο κουκούλι του. Προετοίμαζε την αλλαγή του για να εμφανιστεί ξανά με καινούργιο πρόσωπο, μη αναγνωρίσιμο, πιο αξιοσέβαστο, προσαρμοσμένος στις καινούργιες συνθήκες ενός κόσμου ο οποίος έβγαινε από την καταστροφή που ο ίδιος ο φασισμός είχε προκαλέσει. (σελ. 213)

ανήθικες ή ανόητες ή βάρβαρες, ωστόσο εκατομμύρια πιστοί τους εξύμνησαν και τους ακολούθησαν μέχρι το θάνατό τους. Πρέπει να θυμόμαστε ότι αυτοί οι πιστοί και οι ανάμεσά τους πρόθυμοι εκτελεστές απάνθρωπων διαταγών δεν ήταν γεννημένοι δήμιοι, δεν ήταν (εκτός από λίγες εξαιρέσεις) τέρατα: ήταν συνηθισμένοι άνθρωποι. Τέρατα υπάρχουν αλλά είναι πολύ λίγα για να βλάψουν πραγματικά, πιό επικίνδυνοι είναι οι συνηθισμένοι άνθρωποι, οι αξιωματικοί, πρόθυμοι να πιστέψουν και να

υπακούσουν χωρίς συζήτηση, όπως ο Αϊχμαν, όπως ο Ος, διοικητής του Αουσβιτς, όπως ο Στάνγκλ, διοικητής στην Τρεμπλίνκα, όπως οι Γάλλοι στρατιωτικοί, είκοσι χρόνια μετά, σφαγείς στην Αλγερία, όπως οι Αμερικανοί στρατιωτικοί, τριάντα χρόνια μετά, σφαγείς στο Βιετνάμ.(σελ 237)

"Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος", Primo Levi, Εκδόσεις Άγρα